

Geirfa Allweddol

Agnostig -person sydd ddim yn siŵr a oes Duw neu beidio.

Ail-eni -y gred mewn Bwdhaeth bod ynni'r bywyd yma yn effeithio ar y nesaf. Nid yw'r Bwdhydd yn credu mewn enaid ac felly mae'n wahanol i ymgnawdoliad.

Ail-genhedliad -y gred bod yr enaid yn symud i gorff newydd ar ôl marwolaeth.

Amlosgi -llosgi corff y sawl a fu farw.

Anffyddiwr -person sy'n sicr nad oes yna Dduw.

Angladd -seremoni i gofio am y sawl a fu farw.

Atgyfodiad -Dod yn ôl yn fyw.

Atma -y sbarc dwyfol sydd ym mhopeth byw.

Atman -yr enaid mewn Hindŵaeth.

Bardo -y cyfnodau rhwng marwolaeth ac ail-eni ym Mwdhaeth Tibet

Brahman -yr ysbryd goruchaf sydd ym mhopeth byw.

Bwdhaeth Mahayana -Yr ail brif draddodiad Bwdhaidd sy'n cael ei arfer yn bennaf mewn gwledydd fel Tseina, Tibet, Japan, a Korea.

Bwdhaeth Terevada -Y traddodiad Bwdhaidd hynaf sy'n cael ei arfer yn bennaf mewn gwledydd fel Sri Lanka, Myanmar, Thailand, Cambodia, a Laos.

Claddedigaeth awyr (sky-burial) -defod mewn Bwdhaeth Tibetaidd lle mae corff marw yn cael ei fwydo i fwlturiaid.

Claddu -gosod corff y sawl a fu farw yn y ddaear.

Crefyddau'r Dwyrain -Bwdhaeth, Hindŵaeth a Sikhiaeth

Crefyddau'r Gorllewin -Cristnogaeth, Islam ag Iddewiaeth

Croeshoeliad -Rhoddwyd Iesu ar y groes ac fe'i lladdwyd.

Cwestiwn eithaf -ccwestiwn athronyddol mawr nad oedd ateb perffaith iddo.

Dharma -dyletswydd mewn Hindŵaeth.

Edifarthau -Gwneud iawn.

Enaid -rhan ysbrydol person neu anifail

Galaru -y teimlad o dristwch ar ôl colli rhywun agos.

Genesis -Llyfr yn y Beibl.

Karma -gweithredoedd person, da neu ddrwg, yn y bywyd cynt sy'n penderfynu ei ffurf yn y presennol

Llwybr Wythplyg -y llwybr mewn Bwdhaeth i dorri cylch samsara a chyrraedd goleuedigaeth. Mae'n cynnwys wyth arferiad.

Llyfr Meirw Tibet -Llyfr sy'n arwain Bwdhyddion Tibetaidd trwy gyfnod y bardo – y cyfnod rhwng marwolaeth ac ail-eni.

Meseia -Ffigwr crefyddol pwysig yn dychwelyd.

Mitzvot -Rheolau.

Moksha -cyflwr mewn Hindŵaeth lle mae cylch samsara wedi ei dorri a'r enaid un ai wedi ail-ymuno â Brahman neu yn ei bresenoldeb fel duw personol.

Monotheistiaeth -Credau mewn un Duw yn unig.

Mukti -y cyflwr mewn Sikhiaeth o fod wedi torri cylch samsara.

Narak -teyrnas tebyg i uffern mewn Hindŵaeth.

Nefoedd -Ymuno â Duw ar ôl marwolaeth.

Nirfana/goleuedigaeth -cyrraedd y stad yma sy'n torri cylch samsara. Y Bwdha oedd yr un cyntaf i gyrraedd y cyflwr.

Olam Ba-Ha -Y syniad o Nefoedd mewn Iddewiaeth.

Olwyn Fywyd Tibet -symbol o'r hyn mae Bwdhyddion yn ei gredu am gylch bodolaeth.

Samsara -cylch bywyd, marwolaeth ac ail-eni

Seciwlwr -rhywbeth sydd ddim yn cynnwys elfennau crefyddol.

Sheol -Lleoliad lle credai Iddewon yr anfonir y meirw.

Swarg -teyrnas debyg i nefoedd mewn Hindŵaeth.

Teyrnged -geiriau i gofio'r sawl a fu farw.

Tragwyddol -Am byth.

Uffern -Gwagle o unrhyw bresenoldeb Duw ar ôl marwolaeth.

Undduwiaeth -Dim ond credu mewn un Duw.

Waheguru -enw Duw mewn Sikhiaeth.